

EUWEN, W. M., 1982. GALLENBOEK — Overzicht van door die-
akte Nederlandse gallen. 3e druk, herzien en bewerkt o.l.v. A. A.
itman; pp. 355; veel afbeeldingen, waaronder zestien kleurplaten; in-
pen 6 kolommen, Nederlandse plantennamen 11, Nederlandse gallena-
p genusnaam 18, en op soortnaam eveneens 18 kolommen. Als num-
ek van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging uit-
Zutphen; ISBN 90-03-90610-6; prijs f 81,50 voor niet-leden, f 57,50

ngstelling uitgekeken hebben naar het gereedkomen van de aangekon-
et vertrouwde Gallenboek. Het resultaat zal hen geenszins teleurstel-
ek is in wezen onveranderd gebleven, maar een hapgrage band en een
o's betekenen al een groot verschil met de illustere maar sobere voor-
is dat zowel het aantal opgenomen gallen, als de omvang van de inlei-
n. Met name is er een uitvoerige en zeer lezenswaardige algemene in-
ilvormers. Wezenlijker nog is eigenlijk dat zich achter de twee redac-
an specialisten op velerlei gebied verschuilt (entomologen en
e verbreding met hun deskundigheid hebben mogelijk gemaakt. Ver-
in de uitvoerige inleiding zijn dan ook van de hand van deze specialis-
twee eindredacteuren een zware opgave geweest zijn deze inleidingen,
chillende bijdragen aan het tabellen-gedeelte tot een geheel samen te

ritische kanttekeningen te maken, en dat niet alleen wegens de vele
te inleidende artikelen zijn voorbeeldig, maar de besprekingen van de
oeven zijn niet altijd even goed tot een geheel geïntegreerd (bijv. de
ymphyta als Eurytomidae te prepareren, de parallelle bespreking van
n mijten). Erger vind ik het opvoeren van telkens dezelfde synonymie
r en daar optredende verwarrende aleatoire schrijfwijze als bij „ma-
tal de naar mijn smaak nodeloos gecompliceerde groepsaanduidingen
” of „Bls.-Aph.” De biologische informatie had m.i. gewonnen als de
betisch maar systematisch waren geordend.

niemand van kopen van het boek afhouden! Gallen zijn bijzonder in-
akkelijk waarneembare verschijnselen, waarover in dit prachtige boek

ing wil ik nog even maken: wanneer Hille Ris Lambers in zijn overi-
ng zegt dat men voor het determineren van Nederlandse bladluizen op
is aangewezen, noem ik de teleurgestelde lezer de tabellen van F. P.
E. Stresemanns Exkursionsfauna von Deutschland (1969), en O. E.
nnoscandia and Denmark, waarvan tot nog toe in de Fauna entomolo-
eeltjes verschenen zijn. — W. N. Ellis

RE DES INSECTES DE BELGIQUE, CARTES 1646-1800, 1982
traete eds). Faculté des Sciences Agronomiques de l'Etat, 5800, Gem-

rspreidingskaarten van 155 Hymenoptera, verspreid over verschillende
olgende: cartes 1646-1700: Ichneumoninae; 1701-1748: *Nomada*; 1749-
57-1780: *Osmia*; 1781-1782a-f: acht Halictidae; 1783: de pas in België
bareae Panzer; 1784-1785: Mutillidae; 1786-1800: *Chalicodoma* en *Me-*

ing: Bfr. 300. — B. J. Lempke.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

MAANDBLAD UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSE ENTOMOLOGISCHE VERENIGING

ISSN 0013-8827. Officiële afkorting (World List): Ent. Ber., Amst.

Deel 43	1 juli 1983	No. 7
---------	-------------	-------

Adres van de Redactie:

B. J. LEMPKE, Plantage Middenlaan 64, 1018 DH Amsterdam — Nederland

Br. FRANS MELKERT, Aantekeningen over de biologie van *Issoria lathonia* (Linnaeus) (Lep.: Nymphalidae): 97; A. van FRANKENHUYZEN & J. M. FRERIKS, *Callisto denticulata* (Thunberg, 1794) in Nederland (Lep.: Gracillariidae): 99; C. GIELIS, A plume moth new to the fauna of Spain (Lep.: Pterophoridae): 103; J. G. M. CUPPEN & H. P. J. J. CUPPEN, Distribution and ecology of *Agabus striolatus* (Gyllenhal) in the Netherlands (Coleoptera: Dytiscidae): 105; J. GUTIERREZ & W. HELLE, *Eotetranychus rubiphilus* espèce nouvelle pour la France et l'Europe occidentale: redescription et caryotype (Acari: Tetranychidae): 109; KORTE MEDEDELINGEN: J. HEERKENS, *Aderus nigrinus*: 98; R. WESTER-NENG, Lepidoptera boven zee: 102; LITERATUUR: 102, 104, 108, 112; PERSONALIA: 104.

Aantekeningen over de biologie van *Issoria lathonia* (Linnaeus) (Lep.: Nymphalidae)

door

Br. FRANS MELKERT

ABSTRACT. — Notes on the biology of *Issoria lathonia* (Linnaeus) (Lep.: Nymphalidae). Hibernation seems to take place at a young larval stage. Caterpillars are protected against ants by producing a repellent.

Op 31 augustus 1981 ving ik een ♀ van *Issoria lathonia* in de Abdijtuin te Egmond-Binnen om een overwinteringskweek te kunnen opzetten. (De vlinder komt hier regelmatig voor in het speciaal voor vlinders aangelegde tuingedeelte, dat 8 bij 20 m groot is). Het ♀ zette, nadat ik haar buiten onder gaas had geplaatst, eieren af, vooral tegen de wand van de ronde kooi, maar ook op stengels en bladeren van de bijgegeven voedselplant, het Driekleurig viooltje (*Viola tricolor* L.), dat in die tuin tussen allerlei voor vlinders aantrekkelijke planten groeit.

Op 2 september waren twee ♀♀ in de tuin eieren aan het afzetten op Driekleurig viooltje. Daarvan werd één vlinder bij het reeds eerder gevangen exemplaar gezet en zodoende werden nog meer eieren verkregen. De jonge rupsjes, die na ongeveer een week te voorschijn kwamen, werden op verschillende plaatsen buiten gehouden; een klein gedeelte binnenshuis in een onverwarmd vertrek voor het open raam, als de zon tenminste niet scheen.

De rupsjes, die in de tuin werden gekweekt, werden in conservenblikjes zonder deksel en bodem gehouden. Deze blikjes werden over de violeplanten in de grond gedrukt, waarna er nylongaas overheen werd gebonden. Enkele rupsen groeiden zeer snel en werden vlak voor de verpopping in het onverwarmde vertrek bij de andere rupsen geplaatst. Na de verpopping van 16 rupsen in het late najaar, werden er 14 poppen weer buiten gezet onder een afdak aan de noordzijde van een niet meer in gebruik zijnde volière. Geen enkele pop echter overleefde de winter! De twee binnenshuis gehouden poppen kwamen op 24 en 27 november 1981 uit bij een temperatuur die overdag ± 16° C was en 's nachts aanmerkelijk lager.

Vanaf eind september tot en met 30 oktober werden buiten in de tuin, vooral bij zonnig weer, regelmatig jonge rupsjes waargenomen, die evenals de opgesloten exemplaren nog steeds actief waren en graag gingen zonnen op door mij neergelegde droge houtspaanders en dor hout. Op deze wijze vond ik nog 28 rupsjes, die nagenoeg dezelfde grootte hadden als die in de conservenblikjes, nl. $\pm$ 3-5 mm. Meestal deed ik de gevonden dieren bij de andere rupsen in de blikjes. In het vroege voorjaar van 1982 bleken de meeste rupsen verdwenen of dood te zijn. Twee overgebleven exemplaren, die buiten erg zonnig stonden, groeiden in de eerste helft van maart al flink en stonden 19 maart voor hun laatste vervelling. Maar twee dagen later trof ik ze dood en aangevreten aan. In het blikje bleek ook een oorworm te zitten, die daar waarschijnlijk de oorzaak van was.

Andere overgebleven rupsen, die buiten onder neteldoek op het noorden van de vermelde volière werden gekweekt, groeiden veel langzamer en leverden vier vlinders op, die uitkwamen op 2, 5 en 6 juni 1982.

Inmiddels waren door mij in de duinen al op 29 april 1982 twee vlinders gezien en zag ik bovendien op 14 en 15 mei eierleggende ♀♀ in de tuin. Op 18 mei vond ik in de duinen op een goede vliegplaats van de soort vijf eitjes op *Viola tricolor* en één ei vlak erbij op een verdorde grasstengel. Twee eieren werden meegenomen en buiten onder gaas verder gekweekt. Door het fraaie zonnige weer groeiden de rupsen erg snel en waren al op 8 en 10 juni verpopt; helaas kwamen ze door onbekende oorzaak niet uit. Waarschijnlijk hebben ze te lijden gehad van de regen.

Eind juni werden in de tuin weer verscheidene ♀♀ eierlegend aangetroffen. De voorkeur ging daarbij steeds uit naar zeer kleine plantjes, die soms zo vol eieren zaten, dat ik voor voedselgebrek in een later stadium vreesde. Begin juli waren er al veel rupsen, die gemakkelijk en snel van de ene plant naar de andere kropen. Ook in de duinen zal dat steeds het geval moeten zijn, gezien de geringe hoeveelheid voedsel die een plant daar kan bieden.

Bij zonnig weer zochten ze, druk rondkruipend een warm plekje op het zand, liefst tegen een steentje, een houtspaander of iets dergelijks om te zonnen. Ik kon hun gedragingen toen goed waarnemen ten aanzien van mieren, die ook actief werden bij zonnig weer. Soms rende een mier op een rups af, die zich dan niet verroerde. De mier had de rups nauwelijks aangeraakt of zij (de mier) rende onmiddellijk weer weg, waarschijnlijk afgestoten door een voor haar onaangename geur. In elk geval moesten de mieren niets hebben van de zich zonnende rupsen.

Op 27 juli en 1 augustus vond ik twee poppen tussen het in de buurt staande walstro. Deze poppen waren gehuld in een soort luchtige cocon, maar zij kwamen helaas niet uit. Een in het najaar gevonden pop tussen walstro bleek reeds dood bij de vondst.

Mijn voorlopige conclusie over de overwinteringsweek is, dat *Issoria lathonia* de winter doorkomt als jonge rups en niet als pop. De pop zet zijn ontwikkeling nl. al bij geringe temperatuurstijging voort en komt dan vóór de winter nog uit, ofwel hij sterft.

Sint-Adelbertabdij, Abdijlaan 26, 1935 BH Egmond-Binnen.

EEN NIEUWE NEDERLANDSE VINDPLAATS VAN ADERUS NIGRINUS (GERMAR) (COL.: ADERIDAE). In juni 1978 vond ik bij toeval een vijftal exemplaren. De kevers zaten onder de dunne schors van dode *Pinus*-takken die midden op de Reghte Heide te Goirle in de blakerende zon lagen. De dieren bevonden zich op de naar de grond gerichte kant van de takken. Bij de grove sortering zette ik de kevers aanvankelijk bij het geslacht *Pinus*, waarop de vrouwelijke dieren bij eerste oogopslag sterk gelijken. Bij nadere beschouwing kwamen de verschillen echter dadelijk aan het licht. Bij de twee mannetjes waren de verschillen eveneens duidelijk, vooral in de bouw van het derde sprietlid en het eerste achtertarslid. Over de exacte levenswijze schijnt nog veel onduidelijkheid te bestaan, vandaar de gedetailleerde beschrijving van de omstandigheden waaronder ik de kevers vond. Wellicht kunnen andere coleopterologen hierover meer berichten.
J. Heerkens, Goirleseweg 80, 5026 PC Tilburg.